

V Á L A S Z L I B O R C Z A L I C E - N E K .

Készséggel elismerem, hogy az általam irt cikk "Ellenőrzés a leltárkönyv alapján" című fejezetébe értelemzavaró mondat került.

Az állománynak a leltárkönyvvel történő közvetlen egybevetését - mint ellenőrzési módszert - elsősorban arra az esetre ajánlottam, ha a raktározási rend szorosan követi a beérkezést, azaz a leltári sorrendet. Csakis ebben az esetben állja meg helyét állításom: két munkaerő napi munkájával 800 - 1000 kötet adatainak egybevetése.

Idézem Grigorev, Ju.V.: A könyvtári állomány és katalógusok ellenőrzése c. művéből az erre vonatkozó részt: "Ha teljes pontossággal és megbízhatósággal végzik /t.i. a kötet és a leltárkönyv összehasonlítását/, akkor az ellenőrzésnek ez a módja a leghosszadalmasabb, mert legtöbb könyvtárunkban a könyvek sorrendje nem egyezik meg azzal a sorrenddel, amely szerint a könyveket a leltárkönyvbe bejegyezték, t.i. a könyvtárba való érkezés sorrendjében. Ennek folytán az ellenőrzésnek ez a módja a leltári számok keresgélése miatt igen hosszú időt vesz igénybe. Emiatt a leltárkönyvek alapján való ellenőrzésre megállapított normák igen alacsonyok: 1-2 főből álló brigádra egy nyolcórás munkanapra 600-800 könyv." Az idézet alapján tehát a raktári rend és a leltári bejegyzések sorrendi azonossága esetén reálisnak látszik a 800 - 1000 kötet behasonlítása is.

Az általam irt cikknek szóbanforgó fejezete ezt a körülményt valóban nem hangsúlyozza ki megfelelő módon és félreértésre ad alkalmat.

Benedek Jenő

OMK

- x - x - x -

FOLYÓIRATOK VISSZAMENŐLEGES ÉVFOLYAMAINAK FELDOLGOZÁSA.

A tudományos és technikai kutatás legfrissebb eredményei először rendszerint folyóirat-közleményekben jelennek meg. A kutatási és fejlesztési munkához nélkülözhetetlenül szükséges szakbibliográfiai összeállításoknak tehát okvetlenül tartalmazniuk kell egy-egy probléma lehetőleg teljes folyóirat-irodalmát is. Vannak olyan alapvető tudományos közlemények, amelyeket szakfolyóiratok igen régi évfolyamaiban adtak ki s könyvalakban egyáltalán meg sem jelentek. Ezeknek a felkutatása, könyvtári és

dokumentációs feldolgozása a műszaki- s elsősorban a kutatóintézeti könyvtáraknak feltétlenül megoldandó feladata.

Az Optikai Kutató Laboratórium könyvtára 1950-től kezdve arra törekszik, hogy az optikai és finommechanikai kutatásra vonatkozó folyóiratoknak -ha erre lehetőség van- minden évfolyamát megszerezze és feldolgozza. Természetes, hogy először a leggyorsabban a kurrens anyagot dolgozzuk fel, de nem feledkezünk meg -az előbb említett ok miatt- a múlttól sem. A tudományos és technikai problémák az idők folyamán lépésről-lépésre alakultak, váltak bonyolultabbá vagy egyszerűbbé, - megoldásuk végigkísérése a "primitív"-tól a "tökéletes"-ig a kutatók számára nemcsak tanulságos, hanem a legtöbb esetben nélkülözhetetlen is.

Ezeknek a szempontoknak megfelelően az Optikai Kutató könyvtára megszerezte a legfontosabb optikai és finommechanikai folyóiratok viisszamenőleges évfolyamait /Journal of the Optical Society of America 1917-től; Revue d'Optique 1922-től, Optik 1946-től, Ottica 1939-től; Transactions of the Optical Society 1899-től; Journal of Scientific Instruments 1923-től; Review of Scientific Instruments 1930-től, stb./ és ezeknek minden közleményét decimálta és katalogizálta. Van néhány olyan régebbi optikai és finommechanikai folyóirat, amelynek évfolyamait, sajnos, nem sikerült megszerezniünk. Ezekről megállapítottuk, hogy Magyarországon melyik könyvtárban, illetve intézményben található meg, onnan kölcsönkértük és így dolgoztuk fel. Így jártunk el pl. a Zeitschrift für Instrumentenkunde című folyóirat 1900-1944-es évfolyamaival, melyeket az Országos Mérésügyi Hivataltól 4-5 kötetenként kölcsönkértünk s a kölcsönzési idő alatt az optikai és finommechanikai tárgyu közleményeket decimáltuk és katalogizáltuk. Szakkatalógusunk tehát olyan közlemények céduláit is tartalmazza, amelyek állományunkban nincsenek meg.

Valamely szaktudományra, vagy iparágra vonatkozó közlemények természetesen nemcsak ennek a szakterületnek a folyóirataiban jelenhetnek meg, hanem általánosabb tartalmu /fizikai, kémiai, technológiai stb./ folyóiratokban is. A műszaki könyvtáraknak ezeket is figyelemmel kell kísérniök és az intézetük kutatási területére vonatkozó közleményeket fel kell dolgozniök. Az OKL könyvtárában megkezdjük néhány általános tartalmu fizikai folyóiratnak ilyenfajta feldolgozását /Proceedings of the Physical Society, Proc. of the Royal Soc. stb./. Ezt a munkát aránylag könnyen el lehet végezni, mert ilyen esetekben egy-egy folyóirat-évfolyamból legfeljebb 6-8 cikket kell feldolgozni.

Nem kell különösebben hangsúlyoznunk, hogy a visszamenőleges folyóirat-évfolyamok ilyen feldolgozási módszerének mi a jelentősége. A kutató egy téma irodalmát a szakkatalógus alapján történelmi fejlődésében tekintheti át-: új elgondolásait a múlt eredményeire építheti. Az egy-egy szakkérdésre

vonatkozó alapos és teljességre törekvő bibliográfiai összeállítást is csak ez a feldolgozási módszer teszi lehetővé. Műszaki könyvtárainknak és elsősorban kutató intézetek könyvtárainak tehát arra kell törekedniük, hogy a szakterületükhöz tartozó folyóiratok visszamenőleges évfolyamait is beszerezzék és feldolgozzák, mert csak ezáltal segíthetik elő a tudományos kutató- és fejlesztő munka teljes sikerét.

Györe Pál
Optikai Kutató Laboratórium

* * * * *

FIGYELŐSZOLGÁLAT

022

Könyvtáráépületek. - GIBBONS; HEIDTMANN.-
Architectural Record, 115. k. 1. sz. 1954. p. 158-160,
Két kisebb könyvtáráépület tervei.

022.5 : 027.6

Ujtipusu kutatófülkék. - HERNER, S. - Special Library,
1955. jan. p. 39-40.

Amerikában 1951-ben könyvtáros kongresszus foglalkozott a következő kérdéssel: hogyan lehet a tudományos kutatásnak megfelelő körülményeket teremteni a szakkönyvtárakban úgy, hogy ugyanakkor a könyvtár területét is maximálisan kihasználhassák?

A kongresszusi közvélemény a hordozható kutatófülkéket tartotta e célra legmegfelelőbbnek. A fülke kísérleti példányának elkészítésében a könyvtárosoknak is nagy szerepük volt, mert ismerve a különleges követelményeket, irányítani tudták a tervezési és kivitelezési munkálatokat.

A kísérleti fülkét egy személyre tervezték, és három év múltán, 1954-ben új kongresszuson vitatták meg a tapasztalatokat. Az eredmény: kialakult a kutatófülkék végleges formája, melyet azóta már nagy tömegben gyártanak.

A fülke leírása: 167.64 cm. magas fal adja a keretet, 60.96 cm mély, 121.92 cm. széles.

A fülke kétszemélyes, hordozható, falai rétegelt falemezből készültek, melyet hangtompító, lemosható anyaggal vontak be. Írópolc és könyvespolc beépítve. A könyvespolc alatt van elhelyezve a fülke önálló világítóberendezése.